

Mijn naam is Josette Maillet. Ik ben geboren in Wiltz op 11 maart 1934.

Ik herinner me nog het begin van de oorlog. In die tijd belde onze buurvrouw aan en zei dat het oorlog was. De Duitsers waren in het land. We vonden het toen niet zo tragisch. Ik herinner me dat ze met Belgische krijgsgevangenen door onze straat trokken en dat mijn moeder voor de deur stond om ze iets te eten of te drinken te geven.

Toen kwam de bezetting. Hoe hebt u dat ervaren als 7-, 8-, 9-jarige? Welke invloed had het op uw leven? Op school bijvoorbeeld.

Eerst kregen we les van de nonnen, maar toen moesten we naar de gewone school omdat de nonnen weg moesten. We hadden verschillende leraren, maar we leerden niet echt veel.

Waren de lessen in het Duits?

Ja, in het Duits. Frans was uit den boze. Als er een luchtalarm was, moesten we naar de kelder. Maar dat vonden we ook niet erg tragisch. Wat we verschrikkelijk vonden, was toen de leraren werden doodgeschoten.

Dat was tijdens de algemene staking. Drie leraren en een gemeentesecretaris uit onze straat werden neergeschoten. Toen de plakaten werden opgehangen, hadden we pauze. Iemand kwam met deplakaten waar namen opstonden. De dochter van een van de leraren zag op het plakkaat dat haar vader was doodgeschoten. Dat zal ik nooit vergeten.

Hoe zag het dagelijks leven eruit tijdens de bezetting? Wat deden uw ouders voor werk? Hoe kwam je er als gezin doorheen?

Mijn vader was dierenarts en bleef zijn beroep uitoefenen. Mijn moeder was huisvrouw.

Dus hij ging door de dorpen naar de boeren, of wat? Had u altijd genoeg te eten?

We hadden altijd genoeg te eten. In plaats van geld, liet mijn vader zich betalen met etenswaren. We hebben geen honger geleden.

Ik herinner me dat ze op een dag naar de gendarmerie kwamen met een gedwongen rekrut die was ondergedoken, waar hij zwaar werd afgeranseld.

Tijdens de Slag om de Ardennen werd hier hevig gevochten. U was toen al 10 jaar oud. Wat herinnert u zich nog?

Het offensief begon op 16 december. We zaten in de kelder tot 20 januari.

Hoeveel mensen? Was dat in uw huis?

Nee, dat was in kelders van anderen. In onze straat was het erg rotsachtig onder de huizen. We dachten dat het daar niet veilig genoeg was. Dus gingen we naar een kelder waar meerdere personen waren. Ik weet niet meer hoeveel het er waren. Drie van ons gingen elke dag naar buiten om eten te halen. Brood, melk en vlees. De mannen bleven op de achtergrond. Ze gingen niet graag naar buiten. Ze waren waarschijnlijk bang om opgeroepen te worden.

Hoe hebt u - en Wiltz in het algemeen - de Slag om de Ardennen overleefd?

We zijn nooit buiten geweest. We zagen dit alles pas toen het al voorbij was. We zouden nog steeds, zoals men zei "heim ins Reich" gaan. Ik herinner me dat voor Sint-Sebastiaansdag twee mannen de kelder binnenkwamen en zeiden dat Sebastiani de mensen van Wiltz nog nooit in de steek had gelaten en dat we zouden zien dat alles voorbij zou zijn op Sint-Sebastiaansdag. En dat was ook zo.

En toen u uit de kelder kwam?

Toen zag je wat er aan de hand was. Wiltz lag grotendeels in puin. Alle huizen hadden geleden. De belangrijkste winkelstraat was een bommentapijt. Er was daar veel verwoest. De "Scheergaass" zag er ook slecht uit, dat kun je zien op de foto's uit die tijd. Er lagen dode paarden op straat. Dat was niet leuk.

Eerst gingen we niet terug naar school. De jongensschool was verwoest en de meisjesschool zwaar getroffen. Kort voor Pasen gingen we terug naar de nonnen in het kasteel.

Hoe hebt u de dag van de bevrijding ervaren, het einde van de oorlog?

Opeens hoorde je niets meer. Toen we in de kelder zaten, hoorden we het lawaai uit Schumannseck komen. Het was daar heel erg. Maar opeens was alles stil.

Dus dat was de bevrijding?

Eindelijk konden we ons wassen. Dat was het eerste wat we deden. Je kunt je niet voorstellen hoe vies en vol met luizen we waren.

Hoe moet men zich dat voorstellen? Zijn er Amerikanen en tanks gekomen? Mensen hebben het altijd over chocolade en kauwgom.

We kregen chocolade en ze hadden fruitsticks. En kauwgom, natuurlijk. s' Avonds kwamen de soldaten ook naar de kerk. Ze waren heel vroom.

In de naoorlogse jaren werd Wiltz volledig herbouwd. Hoe hebt u dat ervaren?

Het werd "wederopbouw" genoemd. Arbeiders uit het zuiden van het land kwamen helpen. Omdat de jongensschool verwoest was, werden er zogenaamde houten hutten gebouwd. Daarin werden lessen gegeven. En in het verenigingshuis. En we gingen terug naar de nonnen. Daar leerden we eindelijk Frans. We hadden nog nooit Frans geleerd. Degenen die nog naar school mochten, kunnen nu goed Frans spreken. Maar sommigen moesten vroegtijdig stoppen. Veel mensen van mijn leeftijd kennen geen Frans.

We waren toen nog kinderen. We vonden het niet zo erg. We speelden en gingen naar school. Dat was het. Er kwamen Duitse gezinnen en we speelden met hun kinderen. We hebben er later pas echt over nagedacht.